1900. Acht en veertigste Jaargang. (Tweede Kwartaal.) No. 16.

DE BAZUIN

Stemmen uit „De Gereformeerde Kerken in Nederland."

(Ten voordeele van de Theologische School te Kampen.)

Joel II : 1a, Blaast de bazuin! Vrijdag 20 April 1900. Hagg. I : 4, Is het voor ulieden wel de tijd, dat gij woont in uwe gewelfde huizen, en zal dit huis woest zijn?

Dit blad verschijnt des Vrijdags. Prijs per 3 maanden, fr. per post *f* 1.50. Voor Oost-Friesland en Amerika *f* 1.75. Voor Z.-Afrika *f* 1.75. Abonnementen buiten het Rijk moeten per kwartaal vóóruit worden betaald. Afzonderlijke Nrs 12½ ct. Advertentiën van 1—10 regels *f* 1; elke regel meer 10 cts. Boekh.-advertentiën 3 2 maal.

UITGEVER:
C. PH. ZALSMAN,
KAMPEN.

Advertentiën en Bestellingen vrachtvrij te adresseeren aan den UITGEVER G. PH. ZALSMAN te KAMPEN. — Kerkelijke Berichten en Stukken der Medewerkers aan den REDACTEUR, dHr. C. MULDER te KAMPEN. — Binnenlandsche Ruilbladen, Intezenden Stukken en Werken ter recensie aan den HOOFDREDACTEUR, DR. H. BAVINCK TE KAMPEN. —

Officiëele Kerkelijke Berichten enz.

PLAATSELIJKE KERKEN.

CULEMBORG 1 April 1900. Heden in den avonddienst verbond zich onze beroepen Herder en Leeraar Ds D. Koffijberg aan de gemeente naar aanleiding van Richt 6 : 14, na des morgens door den Consulent Ds Loman van Geldermalsen in zijn dienstwerk te zijn ingeleid met de woorden van 1 Thess 5 : 12—13. Beide malen was ons kerkgebouw overvol. Stelle de Heere ZEw. voor onze gemeente tot een rijken zegen.

Namens den Kerkeraad,
JOHS V. D BERG, Scriba.

(Wegens omstandigheden eerst heden geplaatst)

—

POORTVLIET, 8 April 1900. Hedenmorgen na de godsdienstoefening maakte onze geachte Herder en Leeraar Ds. L. Spoel de gemeente bekend, voor de roeping van de gemeente te Oosterland te hebben bedankt. Dat de Koning zijner kerk zijnen dienstknecht onder ons wil laten om te arbeiden, en ZEerw. den zegen des Heeren verder in een ruime mate moge genieten, is onze hartewensch.

Namens den Kerkeraad,
W. V. D. BERGE, Scriba.

—

GARIJP, 8 April 1900. Heden namiddag na de bediening des Woords, maakte onze geachte Herder en Leeraar Ds. J. Wisse aan de gemeente bekend, de beroeping van Schettens c. a te hebben ontvangen. Geve de Heere ZEerw. eene Hem welgevallige keuze te doen, mocht het zijn ten gunste onzer kerk.

Namens den Kerkeraad.
T. V. D. WAL SR, Scriba.

—

GIESENDAM, 10 April 1900. De kerkeraad der Geref. kerk B geeft door dezen bericht, dat het adres niet meer is *W. van Wijngaarden*, maar nu

D HOEFLAAK, Scriba.

—

BARENDRECHT, 11 April 1900. Onze geliefde Leeraar Ds. J. D. van de Munnik nam laatstleden Zondagavond afscheid van de gemeente, naar Joh. 19 : 30a. Na in eene korte voorafspraak een terugblik geworpen te hebben op den arbeid van ZEerw. en met erkentelijkheid herdacht te hebben den zegen des Heeren, onder dien arbeid in dit deel van den wijngaard des Heeren genoten, ontwikkelde ZEerw. den troost voor de gemeente gelegen in het volbrachte werk Gods, door Hem, die als de Knecht des Heeren ook in die laatste stonden niet zijne, maar des Vaders eere zocht, als Hij niet uitriep: Ik heb het volbracht; maar: „Het is volbracht" Na de ontwikkeling van dezen troostgrond voor de gemeente eindigde ZEerw. met toespraken tot den kerkeraad, de onderwijzers van de Christelijke scholen en zijn ambtsbroeder Sleeswijk Visser van de genabuurde kerk van Rijsoord. Hierna sprak Ds Sleeswijk Visser een woord van warmen dank voor al de blijken van broederlijke liefde van ZEerw genoten, met groote waardeering gedenkende den krachtigen mede-arbeid van ZEerw ter Classicale vergaderingen, hem toebiddende, ook in de gemeente en Classe te Leeuwarden in 's Heeren gunst zegenrijk te mogen werkzaam zijn tot den opbouw van Gods Koninkrijk, met zegen ook voor eigen hart en van de zijnen. Waarna de gemeente, daartoe verzocht, het welbekende doch veelbeteekenende 3de vers van Ps 134 ZEerw. biddend toezong.

Namens den Kerkeraad,
P. JISKOOT, Scriba.

—

VEENWOUDSTERWAL, 11 April 1900 De alhier beroepen Candidaat, de heer A. Terpstra, heeft onze roeping aangenomen.

Namens den Kerkeraad,
A. W. DE JAGER, Scriba

—

MARRUM, 13 April 1900. Hedenavond bij het begin der godsdienstoefening werden we verblijd, daar we uit den mond van onzen algemeenen geachten Leeraar mochten vernemen, dat ZEerw. met volle vrijmoedigheid had bedankt voor de roeping der Geref. kerk te Hommerts-Jutrijp. Stelle de Heere het werk van zijn dienaar verder ten rijken zegen voor de gemeente. Hij geve, kon het zijn, spoedig de roepende kerk den man zijns raads.

Namens den Kerkeraad,
T. BOUMA, Scriba.

—

's-GRAVENHAGE A, 13 April 1900. De Gereformeerde gemeente van den Overtoom te Amsterdam heeft een beroep uitgebracht op onzen beminden Leeraar Ds. J. van der Linden De wensch der geheele gemeente alhier en van velen buiten haar is ongetwijfeld, dat ZEerw. spoedig voor deze roeping moge bedanken en hij zijn gezegenden arbeid in ons midden moge voortzetten. Zij het alzoo naar des Heeren wil!

Namens den Kerkeraad,
J. VAN GOLVERDINGE, Scriba.

—

NEEDE, 13 April 1900. Mochten wij den 29sten October van het vorige jaar ons nieuwe kerkgebouw in gebruik nemen, terwijl onze vroegere Consulent Dr. H. Franssen het eerst aldaar voor de gemeente optrad in de bediening des Woords, heden werd onder leiding van onzen tegenwoordigen Consulent, Ds. J. Visser van Geesteren, met algemeene stemmen tot Herder en Leeraar onzer kerk verkozen Ds. B. B. van den Hoorn van Domburg. Het is de wensch en bede van kerkeraad en gemeente, dat ZEerw. spoedig een keuze moge doen, den Heere tot eer, der gemeente tot blijdschap..

Namens den Kerkeraad,
H. J. TEN RAE, Scriba.

—

HIJKEN, 16 April 1900. Gisteren na de morgen-godsdienstoefening maakte onze geachte Herder en Leeraar J. C. van Moutgem tot onze blijdschap aan de gemeente bekend, dat hij voor de roeping naar 's-Gravemoer had bedankt. Zegene de Heere verder zijnen dienstknecht te dezer plaatse.

Namens den Kerkeraad,
J. TIMMERMAN PZ., Scriba.

—

NIEUW-DORDRECHT, 16 April 1900. Heden werd, onder leiding van onzen geachten doch eerlang vertrekkenden Leeraar Ds. L. Bos alhier, met bijna algemeene stemmen tot Herder en Leeraar beroepen, Ds. L. Duin te Uelzen (Graafschap Bentheim.) De wensch en bede van kerkeraad en gemeente is, dat ZEerw. deze roeping met volle vrijmoedigheid moge kunnen opvolgen.

Namens den Kerkeraad,
H T. HOOG, Scriba.

—

NAALDWIJK, 17 April 1900. In de voormiddag-godsdienstoefening van 15 April j. l. werd de Geref kerk van Naaldwijk verblijd door de mededeeling, dat haar algemeen geliefde en beminde Leeraar Ds. K Troost vrijmoedigheid had gevonden, om voor de op hem uitgebrachte roeping naar de Geref kerk van Sneek B te bedanken. Opnieuw verbond onze Leeraar zich aan zijne gemeente, hopende verder bij ons tot heil der kerk en bovenal ter eere Gods werkzaam te zijn. Stelle de Heere ZEerw nog vele jaren voor ons ten zegen is de wensch van kerkeraad en gemeente

Namens den Kerkeraad
K. KUIJVENHOVEN AZN, Scriba.

—

DOMBURG, 17 April 1900. Zondagmorgen na de godsdienstoefening maakte onze geachte Leeraar Ds. B. B. van den Hoorn, de gemeente bekend, eene roeping te hebben ontvangen van de Geref. kerk te Neede.

Namens den Kerkeraad,
S. LOUWERSE, Scriba.

CLASSEN.

Classis Stadskanaal.

De Cl Stadskanaal vergadert 9 *Mei e.k.* Storting voor Em. pred. verzorging; kas Hulpbeh. kerken en Theol. School.

W. FOKKENS, *Cl. corr.*

—

Classis Assen.

Classicale Vergadering te Assen den 15 *Mei* 1900. Punten voor het Agendum *vóór* 1 *Mei* aan

den Correspondent,
H. DIJKSTRA.

Smilde, 17 April 1900.

—

Classis Gouda.

Vergadering van de Geref. kerken der Classis Gouda op 1 *Mei* 1900 *v. m.* 9 *ure in de Noorderkerk te Gouda.*

Op de Agenda komen behalve gewone zaken onder de ingekomen stukken voor: — Kerk van Oudewater:

a. De Classis vrage aan de Prov. Synode van Z.-Holland, wat de Synode meent van kracht te zijn bij aanvrage om hulp òf Art. 176 al, 1. Acta '93 òf Art. 77, no. 2 Acta '96.

b. De Classis vrage om opheldering over het ontbreken van rekening en verantwoording der gelden voor de Zending in de Acta van 1899.

c. De Classis verzoeke de Prov. Syn., of er door de kerken van Z.-Holland iets meer gedaan kan worden voor de Zending.

Kerk van Haastrecht: Is een kerk die verplichtingen heeft ten opzichte van een Emeritus pred. of pred. Wed., niet geroepen in de eerste plaats hare verplichtingen in dezen na te komen?

Namens de roepende kerk van Lekkerkerk,
M. LITTOOIJ, *Consulent.*
W. G. EGER.

CLASSEN.

VERGADERINGEN.

Cl. *Heerenveen*, 15 Novr. '99.— Een schrijven is ingekomen van Dr. H. Franssen, penningmeester der Theol. School. De Classis verzoekt de kerkeraden in hun eerste vergaderingen plaatselijke agenten te benoemen en voorts den arbeid voor de Theol. School in hun gemeenten met kracht aan te vatten.

Wordt voorgelezen een missive van de Classis Dokkum, inhoudende het voorstel om met haar steun te bieden aan de Classes Sneek, Bolsward en Franeker, met het oog op de uitzending van den missionairen dienaar d. W. Dit voorstel vindt warme sympathie, en de vergadering besluit een drietal deputaten te benoemen.

Een voorstel van een der broeders: „de Classis Heerenveen doe bericht aan de deputaten voor correspondentie met Buitenlandsche kerken, dat zij instemt met het voorstel, door Groningen A gedaan inzake den Transvaalschen oorlog" — wordt met acclamatie aangenomen. — E. J. KOPPE, *Scriba.*

Cl. *Haarlem*, 12 Dec. '99.— Behalve de gewone bezigheden en het rapport-Kerkvisitatie, wordt de kerk van Zaandam A aangewezen als corresp. voor de Theol. School; worden DD. Breukelaar en Feringa en Ouderl. Baas en Colijn aangewezen tot nadere grensregeling tusschen Beverwijk en Velzen; wordt een protest tegen een kerkeraad behandeld; en een praeparatoir examen inzake Art. VIII K. O. geweigerd. — J. H. FERINGA, *Scriba.*

Cl. *Amsterdam*, 13 Dec. '99.— Komt ter tafel een vraag, waarom de korte predikatie naar Art. 41 K. O. niet in de Classe gehouden wordt. Uitgesteld tot de volgende vergadering, terwijl inmiddels Prof. Rutgers en Ds. Tom zullen verzocht worden om een historische toelichting aangaande 't ontstaan en de wijze van uitvoering dezer bepaling. Wegens de behoefte der Emeriti-kas der Classe wordt een vierde collecte aanbevolen. De Classse geeft haar goedkeuring aan het besluit der kerk van Amsterdam om een missionair dienaar te zenden naar het Vorstenland Jogjakarta, hoofdplaats Jogja; alle kerken zeggen haar Pinkstercollecten voor dit doel toe. Tot deputaten voor de medewerking met Amsterdam in deze zaak worden benoemd Ds. Sluyter, Ds. Gezelle Meerburg en Ouderling Bakhuizen. Besloten wordt, dat in *het Kerkblad* steeds een kort bericht van de handelingen der Classe zal worden geplaatst.

A. H. GEZELLE MEERBURG, *Scriba.*

Cl. *Tiel*, 10 Jan. 1900 te Zalt-Bommel.— Br. Joh. v. d. Berg verzoekt het nazien van de rekeningen betreffende de Bijbelcolportage in de Boven- en Beneden-Betuwe; de broeders Hulsteyn en Slecht, daarvoor door den praeses aangewezen, rapporteeren al spoedig, dat alles in orde is.

Een voorstel van de kerk van Aalst, om den Classicalen omslag te regelen naar de financiëele draagkracht der kerken zal D. V. op de volgende vergadering behandeld worden.

Zalt-Bommel vraagt, en verkrijgt eene aanbeveling tot het houden eener collecte bij de meer gegoeden in de Classis Tiel en daarbuiten voor den bouw eener nieuwe kerk.

Zuilichem zal stappen doen om te komen tot het beroepen van een eigen dienaar des Woords.

Ds. R. Loman wordt als corr der Classis aangewezen. — R. LOMAN, *Scriba.*

Cl. *Winschoten.*— De Classis Winschoten heeft in hare vergadering van 11 Januari j.l. besloten:

a. een schrijven te richten aan de Classis Dordrecht, waarin zij hare afkeuring uitspreekt over het feit, dat genoemde Classis de mededeeling inzake de losmaking van een dienaar des Woords in open couvert ter kennisse der kerken bracht en van dit besluit mededeeling te doen in *het Kerkblad;*

b. hartelijke instemming te betuigen met het voorstel van deputaten voor de Zending op Soemba om dit arbeidsveld te doen overnemen door de kerken in de drie noordelijke Provinciën. Tot deputaat ad hoc wordt aangewezen Ds. F. G. Petersen met Ds. A. van der Veen als secundus.

Ds. T. JONGBLOED AZ., *Scriba.*

Cl. *Woerden*, 11 Jan. te Alfen a d Rijn. — De commissie op de vorige vergadering benoemd om den financiëelen staat te Nieuwkoop te controleeren, brengt verslag uit. De vergadering besluit deze commissie te continueeren om de zaak ten einde te brengen. Door den quaestor wordt rekening en verantwoording gedaan en alles wordt in orde bevonden

De collecten voor 't jaar 1900 worden aldus bepaald: *Februari:* Opleiding tot den dienst des Woords (Vrije Univ. en Theol. Sch.) *Maart:* Hulpbehoevende studenten. *Mei:* Buitenlandsche Zending. *September:* Opleiding tot den dienst des Woords (Vrije Univ. en Theol. Sch.) *December:* Collecte voor de Theol. School. — C. ZWAAN, *Scriba.*

Cl. *Dordrecht*, 1 Febr. 1900 — De Classicale vergadering j.l. te Dordrecht gehouden, heeft besloten het volgende ter kennis der Classen te brengen:

De Classis Dordt betreurt het, dat in strijd met haar besluit, het stuk inzake Ridderkerk niet in gesloten enveloppe is verzonden.

H. G. DE JONGE, *Actuarius.*

Cl. *Heerenveen*, 7 Febr. 1900 te Heerenveen.— De Classis kennis genomen hebbende van den inhoud der missive der Classis Dordrecht, heeft besloten hare afkeuring uit te spreken over de wijze van verzending derzelve, en dit besluit te publiceeren.

J. SYBRANDY, *Scriba.*

Cl. *Sneek*, 7 Febr. 1900.— Ingekomen zijn: 1. Een schrijven der Geref. kerk te Enschedé A; 2. Een mededeeling der Classis Dordrecht. Beide worden voor kennisgeving aangenomen. 3. Een uitnoodiging der Synodale kerk van Leeuwarden om deputaten te benoemen naar de Buitengewone en Gewone Prov. Synode op 14 Febr. en 15 Mei, met bijlagen.

Naar de Buitengewone Prov. Synode op 14 Febr. worden afgevaardigd als primi: DD. van den Brink en Veenhuizen, en de Ouderlingen P. Wind en J. Nooitgedacht; als secundi: DD. van Kasteel en Groenewegen, en de Ouderlingen D. Molenaar en F. Blok.

Naar de gewone Prov. Synode op 15 Mei worden afgevaardigd als primi: DD. de Roos en van den Brink, en de Ouderlingen P. Wind en D. Molenaar; secundi DD. Eringa en de Walle, en de Ouderlingen F. Blok en J. Nooitgedacht.

DD. van den Brink en de Walle worden aangewezen om op de volgende vergadering wijzigingen in het Huishoudelijk reglement voor te stellen, en de kerkvisitatoren om de vragen voor de Kerkvisitatie te herzien. — H. DE LANGE, *Scriba.*

Cl. *Gouda*, 13 Febr. 1900. — Ingekomen is: Een schrijven van Mevr. de Wed. de Jager te Waddingsveen. In verband hiermede wordt de instructie van de kerk te Waddingsveen behandeld. Ds. Goedbloed, deputaat der Gen. kas naar Art. 13 D. K. O., geeft advies.— Een missive van deputaten der Generale kas naar Art. 13 D. K. O. — Een missive uit de Classis Dordt. De vergadering neemt met leedwezen er kennis van.

Ds. Littooij rapporteert inzake reformatie der kerk te Ouderkerk a d IJsel. Twee broeders uit deze plaats, als gasten toegelaten, geven mededeelingen.

Tot deputaat ad Examina wordt benoemd Ds. Dalhuijsen, sec. Ds. Jonkers.

Bij de rondvraag naar Art. 41 D. K. O. blijkt, dat de belangstelling der kerken in de Zending rijzende is. Als Zendingscommissie worden benoemd DD. F. A. v. d. Heyden en A. Voogel.

J. F. JONKERS, *h. t. Scriba.*

Cl. *Deventer*, 14 Febr. 1900. — De Classis in hare vergadering met diepe droefheid kennis genomen hebbende van de mededeeling der Classis Dordrecht, spreekt haar leedwezen uit, dat zulk een bericht onder open couvert is verzonden. Zij zou de Classes in ons vaderland dringend willen verzoeken om bij het voorkomen in zulke gevallen, die God genadiglijk verhoede, toch meer de discretie te willen in acht nemen en zoodanige mededeelingen in gesloten couvert te verzenden.

A. BRUMMELKAMP, *Scriba.*

Cl. *Zierikzee*, 14 Febr. 1900. — Twee kerken zijn zonder kennisgeving afwezig, een afkeurend schrijven zal tot haar worden gezonden.

Wegens het niet tegenwoordig zijn van den scriba der vorige vergadering, kunnen de notulen niet worden voorgelezen.

Een verzoek van de kerk van Nieuwerkerk om circulaires te mogen zenden tot inzameling van gelden tot den bouw eener kerk wordt ingewilligd.

Een ingekomen schrijven van de Classis Dordrecht wordt voor kennisgeving aangenomen.

O. J. GEERLING, *Scriba.*

(Uit *Het Kerkblad*, nr. 1, 1900.)

PROVINCIËN.

Particuliere Synode van de Geref. Kerken in de Prov. Utrecht.

De Geref. kerk te Amersfoort A en B, als daartoe aangewezen, maakt bij dezen bekend, dat de Particuliere Synode van de Geref. kerken in de Prov. Utrecht D. V. zal gehouden worden te *Utrecht* in de Oosterkerk, op *Woensdag* 6 *Juni* e. k., voorm. 9½ ure.

Punten voor het Agendum worden ingewacht *uiterlijk* 23 *Mei* aan het adres van den eersten ondergeteekende.

Namens de Gereformeerde kerk van Amersfoort A en B.
A. M DONNER, *v. d. m.*
H. TEERINK, *v. d. m.*

Amersfoort, 11 April 1900.

—

Prov. Syn. van Noord-Holland.

De Classes van de Gereformeerde kerken in de Provincie N.-Holland worden bij dezen uitgenoodigd, de punten voor het Agendum en de namen en woonplaatsen der Afgevaardigden voor de Prov. Syn. van N.-Holland, welke gehouden zal worden, D. V. *Woensdag* 27 *Juni* 1900 te *Hoorn*, *voor* of *op* 22 *Mei* te willen opgeven aan den eerstondergeteekende.

Namens den saamroependen Kerkeraad te Hoorn,
F. ZANTINGE, *Praeses.*
D. S. REEK, *Scriba.*

Hoorn, 12 April 1900.

ONTVANGSTEN.

Voor het Prov. Ger. Weeshuis te Middelharnis.

In dank ontvangen van de gemeente te:

Noorden	f 1,93	Den Haag A	f 50,—
Lekkerland	- 6,—	Alfen a d Rijn	- 15,12
Zuidland	- 5,20	Zwammerdam	- 9,45
Leerdam B	- 2,79	Hillegom	- 9,43
Asperen	- 1,—	Heersjansdam	- 4,83
Woubrugge	- 1,97⁵	Leerdam A	- 5,—
Oudshoorn	- 4,35	Sassenheim	- 9,22

Verleden week verschafte de heer K. alhier den weezen een aangenamen avond op den verjaardag van zijn zoontje, en deze week deed het de heer G. te Sommelsdijk bij gelegenheid van zijn gouden huwelijksfeest. Wij betuigen ook aan deze weezenvrienden onzen hartelijken dank.

De Directeur v/h Weeshuis,
H. SCHOONEJONGEN Jacobz.

—

Voor de Theologische School

Epe f 3.37, Gameren f 6.— Door Ds. Drenth te Zuidlaren gevonden „dankoffer" in 't kerkzakje f 10.

De Penningmeester van de Theologische School,
DR. H. FRANSSEN.

Zwolle, 14 April 1900,
Potgietersingel 120.

KENNIS EN LEVEN.

XI.

Het innig verband van kennis en leven vindt in het Evangelie van Johannes wel zijne scherpste uitdrukking en zijne diepste verklaring. Maar het komt toch volstrekt niet alleen in dat Evangelie ter sprake; veeleer ligt het aan heel de leer der Schrift over God en mensch ten grondslag, en wordt het telkens van eene verschillende zijde in het oog gevat en op eene andere wijze in het licht gesteld. In den breede is dit hier niet aan te toonen of te ontwikkelen. Slechts op enkele bijzonderheden moge de aandacht gevestigd worden, om de hoofdgedachte, die het Evangelie van Johannes ons deed kennen, te verduidelijken en te versterken.

Allereerst komt de schepping des menschen in aanmerking, waarbij God geheel anders te werk ging en een gansch ander wezen in het aanzijn riep dan bij die van engel en dier. Van de wijze, waarop de engelen geschapen werden, is ons wel niets bekend. Maar wij weten toch, dat zij onstoffelijke, onlichamelijke wezens zijn, geen zielen maar geesten, soortelijk onderscheiden van dier en van mensch.

Niet de engel maar wel de mensch is naar Gods beeld en gelijkenis geschapen. De engel moge de sterkere en de machtigere geest zijn, de mensch is de rijkere geest. Door de menigvuldige verhoudingen, waarin hij tot aardsche en hemelsche schepping, tot stoffelijke en geestelijke wereld, tot gezin en maatschappij, tot staat en kerk geplaatst is, is ieder mensch eene wereld in het klein en is hij een leven deelachtig, dat diep is als de zee en hoog als de hemelen en breed als de aarde.

En ook van de beneden hem staande, lagere schepselen is de mensch soortelijk en wezenlijk onderscheiden. De planten en dieren ontstaan op Gods machtwoord uit de aarde en worden door deze zelve, ofschoon niet *uit* zichzelve voortgebracht. De Geest Gods, die zweefde over de wateren en alles met zijne Goddelijke kracht doordringt, bracht ze door zijne bevruchtende werking uit den moederschoot der aarde te voorschijn. Daarom is het leven, dat zij deelachtig zijn, aan de stofwisseling zoo gebonden, dat het geen bestaan en geen bestand heeft in zichzelf. En ook gaat het niet boven de aarde uit; zelfs in zijne hoogste ontwikkeling is het een droomend leven, een wandelen in den nacht, zonder diepte van inhoud, zonder innerlijkheid van bestaan.

Maar anders is het bij den mensch. Als hij geschapen zal worden, gaat een bijzondere raadslag Gods, eene raadpleging met zichzelven vooraf. En zijne schepping bestaat daarin, dat zijn lichaam wel genomen wordt uit het stof der aarde, maar dat hem toch door God zelven een adem des levens wordt ingeblazen van boven, en hij op deze wijze en in dezen weg wordt tot eene levende ziel.

De mensch is daarom eenerzijds evenals plant en dier een bezield zinnelijk wezen; hij is geen geest, gelijk de engelen, maar eene ziel. Het zinnelijk, lichamelijk leven behoort tot zijne natuur. Zonder lichaam mag hij eigenlijk niet bestaan. Als door de zonde de scheiding van ziel en lichaam intreedt en de ziel dus bij ieder mensch ook een afgezonderd bestaan kan leiden, dan is dat een abnormale, een tijdelijke toestand. In de opstanding wordt de band, die door het geweld des doods, losgemaakt maar nooit volstrekt verbroken werd, weer aangeknoopt en onverbrekelijk vastgelegd. De mensch is uit de aarde en behoort bij de aarde.

Maar toch is hij van de dieren daardoor onderscheiden, dat hem een eigen, zelfstandige adem des levens ingeblazen en geschonken werd. Het innerlijke van zijn wezen is geest. Het dier moge opgaan in zijne verschijning; bij den mensch kan er gesproken worden van een inwendigen, verborgen mensch. Zijn leven, schoon verbonden met de stof en daarom een psychisch karakter dragende, komt toch op uit de diepte van eene geestelijke zelfstandigheid en een zelfstandigen geest, die daarom ook desnoods buiten en zonder het lichaam zijn leven voortzetten kan. De dieren hebben geen eigen geest, maar van den mensch getuigt Paulus, dat de geest in hem weet, wat des menschen is.

Van het leven der lagere schepselen is het leven des menschen daarom onderscheiden zoowel in diepte als in hoogte. Als de Schrift ons op de diepte van dat leven wijzen wil, spreekt zij van het *hart* van den mensch. Dat hart toch is de bron van het leven, van alle leven in den mensch, van aandoeningen en hartstochten, van begeerte en wil, zelfs van denken en kennen: gedachten en overleggingen komen op uit het hart en het denken heet een spreken in het hart. Uit het hart zijn bij den mensch al de uitgangen des levens. De geest is het zelfstandige beginsel des levens in den mensch; maar dat leven is zoo vol en zoo rijk, dat het als het ware door den geest uit de diepten van het hart wordt te voorschijn gebracht.

Als daarentegen de Schrift ons wijzen wil op de hoogte, waartoe het leven des menschen zich verheft, dan spreekt zij van zijn verstand en rede (nous). Omdat de menschelijke ziel in haar wezen geest is, gaat zij hoog boven het leven der waarneming uit, dat ook aan de dieren eigen is. Het verstand is het vermogen en de zetel van het zelfbewustzijn, van denken en kennen, van onderzoeken en beproeven, van overleggen en willen. Door dat verstand kent de mensch niet alleen de zienlijke dingen, maar dringt hij ook tot de onzienlijke door. Daardoor verstaat hij de eeuwige kracht en Goddelijkheid, welke van God in de werken zijner handen openbaar wordt. Daardoor heeft hij een besef van de wet Gods, die in zijn hart geschreven staat. Daardoor beproeft en onderzoekt hij, welke de wil Gods zij. Door verstand en rede is de mensch burger van eene hoogere, dan de zienlijke, wereld en heft hij zich op tot het rijk der eeuwige en onvergankelijke goederen.

En deze beide nu, verstand en hart, staan in de Schrift steeds in het allernauwste verband. Zij zijn twee zijden van den éénen geest, die in den mensch woont; twee openbaringen of uitingen van het ééne leven, dat hem geschonken is. Het hart duidt den bodem aan, waarin dat leven wortelt en waaruit het opkomt; het verstand toont ons den bloesem en de vrucht, welke dat leven in zijn hoogste ontwikkeling draagt. Het hart is de wortel, het verstand is de kroon van den boom des levens. Het leven van den mensch schiet nederwaarts wortelen in het hart en draagt opwaarts vruchten in het verstand.

BAVINCK.

DE TWEEDE DOOPVRAAG.

Volgens vele duidelijke uitspraken van het Nieuwe Testament is de doop alleen voor geloovigen ingesteld en behoort er dus aan zijne bediening eene belijdenis vooraf te gaan.

Deze belijdenis was eerst zeer kort. De Kamerling zeide alleen: ik geloof, dat Jezus Christus de Zone Gods is; en werd op deze eenvoudige maar toch heel de Christelijke waarheid in zich bevattende belijdenis door Philippus gedoopt.

In de tweede eeuw werd deze korte belijdenis, welke voor den doop vereischt werd, in aansluiting aan de doopsformule, Matth. 28 : 19, tot de Twaalf artikelen uitgebreid.

Bijna alle doopsformulieren, ook in de Protestantsche kerken, hebben de herinnering aan deze belijdenis der Twaalf artikelen als grondslag voor den doop bewaard.

Ook ons doopsformulier vraagt in de tweede plaats aan de ouders: of gij de leer, die in het Oude en Nieuwe Testament en *in de artikelen des Christelijken geloofs* begrepen is en in de Christelijke kerk alhier geleerd wordt, niet bekent, de waarachtige en volkomene leer der zaligheid te wezen?

De doop lijft in, niet maar in eene bijzondere afdeeling der Christelijke kerk, doch in de ééne, heilige, algemeene, Christelijke kerk, die op het fundament van apostelen en profeten is gebouwd en in het Apostolisch Symbool haar algemeen formulier van eenigheid bezit.

Maar toch ontbrak het niet aan pogingen, om deze Twaalf artikelen nader te bepalen.

In het doopsformulier van Calvijn werd aan de ouders gevraagd: Nademaal gij begeert, dat dit kind zal opgenomen worden in de gemeenschap der *Christelijke* kerk, zoo belooft gij, wanneer het tot jaren van onderscheid zal gekomen zijn, om het te onderwijzen in *deze* leer, die door *Gods volk* is aangenomen en die *hoofdzakelijk* begrepen is in de algemeene belijdenis onzes Christelijken geloofs? enz.

En à Lasco liet bij den kinderdoop aan de ouders vragen: of de kinderen, die gij aanbiedt, ook zijn het zaad van *deze onze* kerk, opdat zij door *onzen* dienst hier wettig gedoopt worden, en of gij erkent, dat *onze* leer, welke gij aangaande den doop en deszelfs verborgenheden gehoord hebt, waarachtig zij?

Op dezelfde wijze kwam in de tweede vraag van ons doopsformulier de nadere bepaling door het woordeke *alhier* te staan: of gij de leer, die in het O. en N. T. en in de artikelen des Christelijken geloofs begrepen is en in de Christelijke kerk *alhier* geleerd wordt, niet bekent? enz.

De Nationale Synode, gehouden te Middelburg in 1581, gaf echter op een verzoek om inlichting, welke vraag men bij den doop gebruiken zal, ten antwoord, dat men de woorden in de tweede doopvraag: *de leer, die hier geleerd wordt*, gebruiken maar ook nalaten mocht.

Zonder twijfel liet de Synode het gebruik dezer woorden vrij, deels om aan de ouders te gemoet te komen, die hun kinderen wel door een Gereformeerd predikant wilden laten doopen maar het niet geheel met de Gereformeerde leer eens waren; deels ook zeker en misschien in nog sterker mate om te voorkomen, dat door de ouders en getuigen, die dikwerf zeer onwetend waren, een onbetrouwbaar ja of een beslist neen of ook een weigerend antwoord werd gegeven. (Verg. *Reitsma en Van Veen, Acta der Prov. en Part. Synoden* II 169).

De Nationale Synode, gehouden te 's-Gravenhage in 1586, heeft zich weer met deze tweede doopvraag bezig gehouden. Maar er was van den tijd der Remonstranten af tot den huidigen dag toe verschil over, waarin de bemoeienis van deze Synode in betrekking tot de tweede doopvraag had bestaan.

De Gereformeerden beweerden, dat de Synode te 's-Gravenhage de tweede doopvraag onveranderd had gelaten, zoodat deze dus luidde, zooals zij nog in ons formulier voortkomt, met het woordeke *alhier* erin.

Maar de Remonstranten zeiden, dat de Synode te 's-Gravenhage de tweede doopvraag bepaald gewijzigd en het woordeke *alhier* geschrapt had.

De quaestie was moeilijk uit te maken, omdat de Handelingen der Synode er geheel over zwijgen.

Maar nu komt de bekende kerkhistoricus Dr. van Langeraad in de *Kerkelijke Courant* van 7 April j.l. meedeelen, dat hij thans in het bezit is van eene *Kerckenordeninge van de Haagsche Synode van 1586*, welke eigenhandig door den praeses en den scriba dier Synode geteekend is.

Achter die Kerkenorde zijn ook opgenomen de formulieren, gelijk zij door de Synode zijn vastgesteld. En daarin luidt de tweede doopvraag aldus: of ghij de leere des Ouden ende des Nieuwen Testaments, die in de articulen des christen gheloofs begrepen is *ende dienvolgende in de Christelijcke kercke geleert wordt*, niet en bekent de waerachtighe ende volcommen leere der salicheyt te wesen?

Uit deze mededeeling van Dr. van Langeraad blijkt, dat de Haagsche Synode van 1586 de tweede doopvraag wèl gewijzigd heeft. Een feit, dat daardoor versterkt wordt, dat in de meeste uitgaven der Kerkenordeningen na die Synode niet de oorspronkelijke maar de gewijzigde doopvraag is opgenomen.

Op zichzelve is deze ontdekking al belangrijk. Maar zij krijgt nog te meer gewicht, wijl wij niet zeker weten, of de Dordsche Synode van 1618 de gewijzigde doopvraag behouden of haar oorspronkelijken tekst hersteld heeft.

Trigland verhaalt wel, dat de Amsterdamsche predikanten de invoeging van het woordeke *alhier* of *in deze kerk* in de tweede doopvraag eendrachtelijk hebben goedgevonden, en voegt er dan bij, dat zulks ook daarna goedgevonden is door de Nationale Synode te Dordrecht.

Maar Triglands bericht aangaande de Haagsche Synode van 1586 is thans ook minder juist gebleken. Voorts zegt hij wel, dat de Nationale Synode te Dordrecht de invoeging van het woordeke *alhier* door de Amsterdamsche predikanten heeft goedgevonden, maar hij zegt niet, dat zij den oorspronkelijken tekst officieel weer hersteld heeft.

De Acta der Dordsche Synode zwijgen dan ook van deze tekstverandering. De Friesche Synode van 1620, handelend over de tweede doopvraag, maakt met geen enkel woord van het besluit der Dordsche Synode gewag en behoudt de gewijzigde redactie van 1586. En de Zuid-Hollandsche Synode van 1623 schijnt ook van dit besluit niets te weten.

Zoo verkeeren wij in elk geval ten aanzien van de officieele lezing van de tweede doopvraag nog in het onzekere.

Voor de Commissie, door de Synode te Groningen ten vorigen jare benoemd, om den authentieken tekst van de Formulieren van eenigheid en de Liturgie na te zien, wordt dit een belangrijk punt van onderzoek.

SAMENWERKING.

De stem, die de heeren Schaepman en Kolkman voor den leerplicht hebben uitgebracht, is ook voor de politieke samenwerking met Rome niet zonder beteekenis.

Dr. Schaepman is de man, op wien vroeger onzerzijds de hope werd gebouwd, dat hij de Roomsche Christenen hier te lande naar het model van het Duitsche Centrum tot eene zelfstandige, politieke partij zou organiseeren en uit het conservatisme tot een principieel antirevolutionair standpunt zou overleiden.

Die hope is thans verder dan ooit van hare vervulling verwijderd. De verhouding van Dr. Schaepman tot zijne geloofsgenooten is in de laatste jaren meer en meer gespannen geworden. Het vertrouwen, dat men aanvankelijk in hem stelde, werd geschokt; zijn invloed gebroken; zijn leiding door steeds minderen erkend.

Zijne stem, thans voor leerplicht uitgebracht, is de laatste druppel, die den beker doet overloopen.

In de Roomsche bladen wordt de eens gevierde „Doctor," de „dichter-staatsman" duchtig onder handen genomen.

Hij wordt thans beschouwd als de man, die aan honderdduizenden landgenooten het gevloekte slavenjuk van den leerplicht op den nek getast heeft; als in vele zaken de besliste vijand van de bijna algemeene opinies der Katholieke partij en in diezelfde zaken vriend van de liberale regeering.

De leuze weerklinkt: weg met het Schaepmanianisme, wijl dit een hopelooze nawas is van wijlen het beruchte en verderfelijke liberaal-Katholicisme in Frankrijk, België, Nederland enz.

Allerwaarschijnlijkst loopt de verdeeldheid in de Roomsche partij op eene scheuring uit. De elementen voor eene conservatieve, eene liberale en eene democratische groep zijn duidelijk te onderkennen en scheiden zich hoe langer hoe verder vaneen.

De vraag der politieke samenwerking neemt daardoor een veel ingewikkelder karakter aan.

Met welke van de drie zullen wij samenwerken, als het eens tot zelfstandige formatie komt van de verschillende groepen in de Roomsche partij?

De algemeene stelling, dat geloovige Protestanten en geloovige Roomschen ééne lijn moeten trekken, moge op zichzelve en in het afgetrokkene juist zijn; zij rekent niet met de practische zijde der samenwerking en is daarom ongenoegzaam.

Eene samenwerking op lossen voet, zonder duidelijke afspraak, zonder vast akkoord, alleen maar op grond van algemeene Christelijke beginselen, loopt op eene fusie der partijen uit, die op den duur niets anders dan teleurstelling baart en bovendien ons zelven nog gevaar doet loopen, om aan de zuiverheid onzer beginselen, althans in hunne toepassing, ontrouw te worden.

De historie der antirevolutionaire partij heeft dit zoo krachtig mogelijk bewezen, en *de Standaard* heeft tegen zulk eene samenwerking steeds haar stem verheven.

Daarom behooren wij eerst onder elkander vast te stellen, in welke richting de zaken des lands naar onze overtuiging geleid moeten worden.

Daarna kan de vraag naar samenwerking aan de orde komen, niet alleen met de Roomsche, maar ook met de andere Christelijk-historische partijen in ons vaderland. Want deze staan waarlijk niet verder van ons af dan de Roomsche partij, die, blijkens haar strijd tegen Dr. Schaepman, van geenerlei hervorming wil weten, en de oude conservatieve paden bewandelen blijft.

DE UNIE.

De vergadering der Unie is op laatstleden Dinsdag naar wensch afgeloopen.

Wel werd geen volkomen overeenstemming verkregen, maar er was toch wederzijdsche waardeering en toenadering.

Er is thans beslist, dat het proportioneele schoolgeld, *zoo mogelijk* door Commissiën, die met het beheer der scholen belast zijn, zal worden geheven en geïnd.

Voorts, dat de Rijksbijdrage in de kas dierzelfde Schoolcommissies zal worden gestort.

En eindelijk, dat het streven zal zijn, om heel de tegenstelling van openbare en bijzondere scholen te doen verdwijnen, door ze alle zonder onderscheid van de gemeentebesturen los te maken en ze te stellen onder Commissiën, wier leden door de ouders der schoolgaande kinderen worden benoemd.

Over het eerste punt kan er nu nog ampel worden geredeneerd.

De vraag is deze, of de waarlijk vrije school ook insluit, dat de ouders zelven, zooveel mogelijk, het schoolgeld zullen betalen.

Sommigen meenen, dat dit niet noodig is. Anderen oordeelen, dat men, dit loslatende, gevaar loopt, om ook de vrije school te verliezen.

Een belangrijk punt, dat in broederlijken zin nog nader dient besproken te worden.

BAVINCK.

TOT BLIJDSCHAP GEROEPEN.

„Verblijdt u in den Heere ten allen tijde; wederom zeg ik: verblijdt u."
FILIPP. 4 : 4.

Satan is de vijand onzer ziel. Leugenaar en moordenaar van den beginne. Hij gunt ons de zaligheid in Christus niet, en laat niets onbeproefd, om het Christendom verdacht te maken. Hij verbreidt de leugen, dat een Christen niet blijde zijn kan; dat vroomheid treurig maakt; dat de geloovigen droefgeestig zijn. Duizenden bij duizenden houdt hij door dezen laster in zijne strikken gevangen. Toch is juist het tegendeel waar. Wie buiten Christus staat, kan niet van ware blijdschap spreken. Slechts wie God vreest, kan dit. Och, of hij steeds zóó vergenoegd ware, dat hem de blijdschap op het gelaat te lezen stond. Dat dit niet zoo is, zegt ons de vermaning, die Paulus tot de gemeente te Filippi bracht.

Zij had er behoefte aan. De Filippensen waren evenals alle menschen van nature »verdoemelijk voor God"; »kinderen des toorns". Maar aan hun toestand ontdekt, van zonde overtuigd, voor Gods aangezicht verootmoedigd, en naar zijn gemeenschap bedroefd, hadden zij door den dienst van Paulus het evangelie der genade leeren kennen, en het mogen verstaan, dat God de goddeloozen rechtvaardigt, en er bij Hem veel verlossing is.

Zij leerden te gelooven in den Naam van den Heere Jezus. Zij hadden het korter of langer in de wereld, in de wereldsche begeerlijkheden, in de vermaken dezer wereld gezocht, maar oogstten niets dan teleurstelling in. Toen een gevoel van hooger behoefte in hen ontwaakte, kon ook uitwendige godsdienst hen niet bevredigen. Zij moesten den Heere hebben. Zij leerden het woord verstaan: »wat baat het een mensch, zoo hij de geheele wereld won, en leed schade aan zijne ziel." Zij leerden inzien, dat de Heere alleen algenoegzaam is, om hunne tallooze behoeften te vervullen; dat Hij, als de Almachtige, hen redden en bewaren kan; dat Hij, als de *genadige*, hunne zonden om Christus' wil wil vergeven. Toch gaven zij menigmaal aan *moedbenemende* gedachten zich over. Daarom vermaant Paulus hen, ja beveelt hij hun van Christus' wege: »*verblijdt u in den Heere ten allen tijde; wederom zeg ik: verblijdt u.*" Hij wil dus, dat zij zich verblijden zullen, niet slechts nu en dan, niet slechts in dagen van voorspoed, niet slechts als de zon der genade buitengewoon heerlijk in hunne harten schijnt, maar *overal* en ten *allen* tijde, onder *alle* omstandigheden. Het is, alsof hij zegt, hoe het u ook ga, de grondtoon uws harten moet *blijdschap* wezen. Maar hij wijst den aard dier blijdschap aan: »verblijdt u," zegt hij, »*in den Heere.*" Er is eene wereldsche blijdschap. 't Is die over het vermeerderen onzer aardsche goederen, waarbij God wordt vergeten; of over het begunstigd en geëerd worden door het schepsel. David gewaagt er van, als hij God dankt, dat deze over hem het licht van zijn aanschijn heeft verheven: »Gij hebt vreugde in mijn hart gegeven *meer dan ter tijd als hun koorn en most vermenigvuldigd zijn.*" De wereldsche blijdschap is van beneden; de geestelijke is van boven. Het begin der wereldsche blijdschap is in de wereld, en haar einde is in de wereld. Maar gelijk de Heere de oorsprong der geestelijke blijdschap is, zoo is Hij ook haar einde. Daarom wordt zij elders genoemd eene verlustiging in den Heere. Deze blijdschap heeft de apostel op het oog, als hij vermaant: »verblijdt u in den Heere." Hij wil zeggen: beschouw in levendig geloof den Heere Jezus, dien ik u heb mogen prediken, dan zullen de wolken van treurigheid breken en vluchten, want Hij is de bron van licht en leven, van vreugde en zaligheid. Verblijdt u in Hem, die door zijne verschijning in het vleesch en door zijne zelf-overgave tot in den dood, een

schuld betaald en eene Gode welbehagelijke gerechtigheid verworven heeft; in Hem, die u van God geworden is tot wijsheid, rechtvaardigheid, heiligmaking en volkomene verlossing; in Hem, die door wederbarende en bekeerende genade een onderscheid heeft gewrocht tusschen u en de wereld, zoodat gij zeggen moogt: »ik ben niet die ik behoor te zijn, niet dien ik wensch te zijn, niet die ik eenmaal zijn zal, nochtans ben ik blij dat ik ben, die ik ben en niet meer, die ik was;" in Hem, die u zoo dikwerf, nadat Hij u deed overgaan uit den dood der zonde tot het leven der genade, de treffendste blijken van zijne liefde schonk; wiens heerlijke beloften u ten goede in den ruimsten overvloed zijn neêrgelegd in zijn onbedriegelijk Woord; in Hem, die eenmaal u plaats zal geven in de heerlijkheid.

Maar weet dan Paulus niet, dat er voor den Christen zoo vele redenen zijn om bedroefd te zijn? Heeft niet de prediker der oudheid gezegd: »er is een tijd om te weenen?' Lezen wij niet des Heeren woord: »zij zullen komen met geween en met smeeking zal Ik ze voeren?" Is niet een *verbroken* hart den Heere welbehagelijk? En vult niet doorgaans de verbreking des harten het oog met tranen? Spreekt niet de Schrift van tranen, die in Gods flesch bewaard worden? En worden de reizigers naar Sion niet voorgesteld als met betraande oogen aan te komen, en te worden opgewacht door Hem, die alle tranen zal afwisschen? Ongetwijfeld. De apostel bedoelt dan ook niet tegen droefheid te waarschuwen maar wel tegen overmatige droefheid, tegen moedeloosheid; hij wil niet, dat der tranen overvloed beletten zal, op den Heere te zien. Zeker, de Christen heeft stof om te treuren. In de eerste plaats om eigen zonde, of vanwege de tegenkanting, die de zaak des Heeren ervaart, en uit oorzaak van allerlei smartelijke levensontmoetingen. Den Apostel was dit niet onbekend. Zoo iemand den last der zonde kende, dan was *hij* het: »ik ellendig mensch", zoo klaagde hij, »wie zal mij verlossen uit het lichaam dezes doods?" Zoo iemand de kerk des Heeren op het hart droeg, dan was *hij* het: »mij", zoo schreef hij aan de Corinthiërs, »overvalt dagelijks de zorg van al de gemeenten." Zoo iemand deel had aan 's levens last en strijd, dan was *hij* het: »in vele verdraagzaamheid, in verdrukkingen, in nooden, in benauwdheden, in slagen, in gevangenissen, in beroerten, in arbeid, in waken, in vasten" enz., zoo teekent hij ons zijn leven. En toch, hij schrijft met vaste hand aan de Filippensen: »Verblijdt u in den Heere ten allen tijde; wederom zeg ik: verblijdt u!" En in heel zijn brief komt het uit, hoe hij deze vermaning zelf beoefent. Immers, hij bidt *met blijdschap* voor hen, (hoofdst. 1 : 4); hij *verblijdt zich*, dat Christus gepredikt wordt (hoofdst. 1 : 28); hij wenscht te leven, om *de blijdschap* der gemeente te bevorderen (hoofdst. 1 : 25); de eensgezindheid der geloovigen was zijne *blijdschap* (hoofdst. 2 : 2); het was zijne *blijdschap*, niet te vergeefs geloopen noch gearbeid te hebben (hoofdst. 2 : 16); wijl vrucht van zijn arbeid, noemt hij de gemeente *zijne blijdschap* en zijn kroon (hoofdst. 4 : 1); hij is grootelijks *verblijd* geweest in den Heere, wijl zij aan hem hebben gedacht (hoofdst. 4 : 10).

Indien er geen Jezus ware, er zou van ware blijdschap geen sprake zijn, maar heel de wereld had eeuwig moeten treuren. Maar met het oog op Jezus roept de Heilige Geest reeds in het Oude Testament: »Juicht den Heere, gij gansche aarde!" En wederom, door den dienst van Zacharia den profeet: »Verheug u zeer, gij dochter Zions! Juich, gij dochter Jeruzalems! Zie, uw Koning zal tot u komen, rechtvaardig en Hij is een Heiland."

(Slot volgt.)

NOTTEN.

Politieke Beschouwingen.

Tot op dit oogenblik (Woensdag) zijn de berichten uit *Zuid-Afrika* nog altijd van weinig beslissend karakter en ietwat verward.

De gevechten in *Natal* ten Noorden van Ladysmith zijn verleden week door de Burgers niet doorgezet. Zij vormden een krachtige verkenning onder Louis Botha zelf, die volkomen gelukte. Of zij tot nieuwe insluiting van Ladysmith zal leiden, is tamelijk onzeker, al trokken de Engelschen zich ook meer op die stad terug. Botha was in de jongste dagen in Pretoria.

In 't Westen van de Transvaal en den Vrijstaat blijven de toestanden tamelijk onveranderd. Dat wil zeggen: van 't ontzet van Mafeking komt voorloopig nog niets; Plumer zit verder dan ooit Noordwaarts, wachtende op versterkingen, die hem eerst midden Mei voor een deel kunnen bereiken. Mafeking zelve wordt nog steeds door de Burgers belegerd en — lijdt sterk honger. Maar van overgave is nog geen sprake. Wij zouden zoo gaarne de Burgers dit voordeeltje gunnen; vooral omdat dan hun grens bij Lichtenburg, anders zoo gemakkelijk te overschrijden, behoorlijk gedekt was en de Engelschen al moeilijk dan in Transvaal konden vallen, alvorens Mafeking eerst weder te belegeren.

Ook Zuidwaarts van Mafeking kan Methuen blijkbaar niet vorderen bij de Vaalrivier en Veertienstrooms. De Burgers blijven daar goed waakzaam en — houden de Engelschen op behoorlijken afstand. Van ontzetting van Mafeking van die zijde, of van een inval in de Transvaal van daar, kan dan ook vooreerst in geen geval sprake zijn. Trouwens Methuen, die meer Oostelijk Boshof sedert weken bezet, moet daar de linkerflank van Roberts beveiligen en heeft de handen vol werks. Jammer, naar 't ons voorkomt, dat de Burgers daar niet eens een slag zoeken te slaan. Doch al hun aandacht hebben zij op 't Oosten en Zuid-Oosten van Bloemfontein gericht, van waaruit Roberts in de laatste dagen bezig is de spoorwegbezettingen Zuidwaarts te versterken, en zoo mogelijk de te Wepener in 't Zuid-Oosten omsingelde Engelsche troepen te verlossen. Want, Gode zij dank, van de schrikaanbrengende berichten, alsof de Burgers daar door de vijanden overrompeld zouden zijn met beteekenend verlies van mannen en kanonnen, is volkomen onjuist. Gisteren seinde Roberts, dat zijne troepen daar nog ingesloten waren, maar korpsen tot ontzet oprukten. Vrijdag behaalden de Burgers nog zekere voordeelen. Zij hadden toen 400 á 500 ossen, paarden en muilezels buitgemaakt. Hetzelfde telegram zegt, dat de Boerengeneraal Froneman voordeelig heeft gestreden tegen een Engelsch detachement in de omstreken van Wolverpoort (waarschijnlijk tegen een detachement van kolonel Brabant in de Kaapkolonie), maar de bijzonderheden zijn te vaag, om aan dit bericht groote beteekenis te hechten.

Intusschen wordt terecht opgemerkt dat de berichten over de zeer mysterieuse geschiedenis bij Wepener het record van verwardheid, onduidelijkheid en tegenstrijdigheid trachten te slaan. Het eenige, waar enkele Engelsche bladen het over eens zijn, is het wegtrekken der Boeren, doch of dit wegtrekken geschiedt met of zonder het gezelschap van kolonel Dalgety en zijn troep, wordt niet vermeld.

Verder zou men uit een Engelsch telegram kunnen opmaken, dat de Boeren thans eindelijk met kracht een aanval zullen doen op Bethulie en de spoorbrug, die daar over de Oranjerivier ligt. Op hun weg zullen zij dan waarschijnlijk generaal Brabant en zijn koloniale troepen, die, naar het heet, weder Rouxville bezet hebben, ontmoeten, wat hun marsch weder eenige dagen vertragen zou.

En intusschen gaat de aanvoer van paarden en wollen uniformen en schoeisel en al wat lord Roberts verder noodig heeft, ongestoord verder; een omstandigheid, die ons er telkens en telkens aan herinnert, welk gevaarlijk spel de Burgers in het zuiden van den Vrijstaat spelen. Waren het slechts kleine troepjes, die de ware guerilla voerden, zooals men aanvankelijk meende, er zou niets te duchten zijn, doch nu groote commando's — de Engelschen spreken van 6000 en meer man, cijfers die waarschijnlijk met de bekende Engelsche vrijgevigheid voor de helft aangedikt zijn — zich blijkbaar in het Zuiden van den Vrijstaat bewegen, is het gevaar niet uitgesloten, dat zij, rukt lord Roberts eindelijk op, van hun operatiebasis worden afgesneden en een toevlucht dienen te zoeken of zich een doortocht banen op het grondgebied der Basoeto's, die slechts schijnen te wachten op een gunstige gelegenheid, om zich op een der twee vijanden te storten.

Er zijn in Engeland nog velen, die gelooven, dat Lord Rober s zich niet bemoeien zal met de Boeren-commando's, die zich ten Zuiden van Bloemfontein bevinden, doch evenals bij het zoo goed gelukte ontzet van Kimberley, zich met een „rush" een weg naar het Noorden zal banen, in de hoop, dat de Boeren in het Zuid-Oosten van den Vrijstaat daardoor terug moeten trekken, evenals Cronjé bij Magersfontein gedwongen werd te doen. Maar men vergeet hierbij, dat de toestand in dit deel van den Vrijstaat geheel anders is, dank zij de lange verbindingslijn met het Zuiden en het geaccidenteerde terrein.

Den dag nadat Lord Roberts de hoogvolprezen „tocht" begint, bevindt hij zich in dezelfde moeilijkheden als waarmede hij thans te Bloemfontein te strijden heeft.

De Boeren moeten uit het Zuiden weg niet alleen, doch ook moet hun de mogelijkheid ontnomen worden, zich daar weder tot commando's te vormen, maar, die taak is niet gemakkelijk.

Het ontbieden van troepen uit Natal wijst er op, dat Lord Kitchener, die door het verstrooien van steeds weder opduikende benden opstandelingen in 't Noord-Westen der Kaapkolonie nieuwe lauweren plukte, binnenkort met de door hem opgedane ondervinding en een voldoende strijdmacht zich op generaal de Wet van het Zuid-Westen zal storten, op het oogenblik dat Lord Roberts gereed zal zijn, om deze beweging uit het Noorden te steunen.

Wij willen hopen, dat de Burgers hun vijanden zullen voor zijn door een of anderen vermetelen aanslag, hetzij bij Bethulie, hetzij op een ander belangrijk strategisch punt van den spoorweg.

Het *gezantschap* der Burgers is thans in den Haag. Wij begroeten hen met vreugde, en wenschen en bidden van harte, dat zij gelukkiglijk slagen mogen, en het tot een vrede leiden, die den Republieken vrijheid en zelfstandigheid hergeeft. Ook in 't Kaapland worden thans in die richting krachtige pogingen gedaan. Doch — Engeland blijft stout en de Europeesche Regeeringen — koud en koel.

NOORDTZIJ.

Buitenlandsche Kerken.

„Een eigenaardig verschijnsel in ons kerkelijk leven." Onder dit opschrift schreef Dr. Steffens in *„de Hope"* over het feit, dat over het algemeen meer jongedochters belijdenis doen dan jongelingen. De vraag, wat hiervan de oorzaak is, wordt verschillend beantwoord. Sommigen meenen, dat de vrouwen van nature godsdienstiger zijn dan de mannen. Anderen, dat de mannen te veel met hun wereldsch beroep te doen hebben. Dr. Steffens geeft daarvoor een reden op, die ons dunkt de meest aannemelijke te zijn. Omdat dit verschijnsel ook onder ons niet onbekend is, is het goed Dr. Steffens daarover te hooren. Hij vindt de oorzaak in den treurigen toestand van het huisgezin en zegt:

„De familie is de grondslag van het Christelijk en kerkelijk leven. Inzonderheid hebben onze Gereformeerde vaderen dat verstaan. De kerk opgebouwd in het huisgezin, is het geheim van de verbondsleer, die vooral in de Gereformeerde kerken in de dagen van haar bloei zuiver verkondigd werd. Waar het huisgezin zijn Christelijk karakter verliest, moet de kerk wel kwijnen. In de dagen, toen het huisgezin als eene eenheid opging naar Gods huis, toen de kinderen onder het ouderlijk dak de wegen des Heeren leerden, gingen jongens en meisjes met elkander hand aan hand. Toen was 't onderscheid in het getal van vrouwelijke en mannelijke leden in de kerk zoo groot niet als nu.

„Wanneer echter jongens beginnen zich niet tehuis te gevoelen onder den invloed van het Christelijk familieleven, en daarom op straat, in de saloon, in allerlei clubs, ja overal te vinden zijn des avonds inplaats van tehuis, verwondert gij er u dan nog over, dat gij ze niet in de kerk ziet? Het is mij meer dan eens gebeurd, dat ik in Christelijke huisgezin en vertoevende de jongens wel zag in de eetkamer, maar in de woonkamer haast nooit; bij den huis-godsdienst hoogst zelden. Meisjes daarentegen blijven onder den invloed van het Christelijk huisgezin. Zij ontvangen daarom ook den zegen, die daarin ligt.

„Het is zeker te betreuren, dat het getal der jongelingen, die belijdenis doen, zoo klein is vergeleken met dat der meisjes; laten wij den Heere er ootmoedig voor danken, dat er nog zoo vele meisjes uit het Christelijk huisgezin overgeplant worden in de belijdende schare, maar laten wij er tevens op aandringen, dat 't Christelijk huisgezin in eere hersteld worde, opdat ook de jongens onder denzelfden invloed komen als de meisjes"

Wat Dr. Steffens hier zegt, verdient overweging en behartiging, want ook onder ons wordt dezelfde klacht gehoord. Op vele plaatsen bezoeken de jongedochters de catechisatie veel getrouwer dan de jongelingen. De uithuizigheid, gevolg van vele vereenigingen — clubs zoals de Amerikanen zeggen — neemt gaandeweg toe. Er is voor alles tijd behalve voor ernstig en getrouw onderzoek van de waarheid.

Ds. G. D. de Jong voegt in *„de Wachter"* hieraan iets toe, dat wij gelukkig nog niet kennen en waarvoor wij ook hopen bewaard te worden; het is nu nog Amerikaansch, maar dit doet vreezen, dat de uithuizigheid der jongedochters ook vermeerderen zal en haar op een terrein zal brengen, waar zij niet behooren.

Hij deelt mede, dat hij een lijst ingezien had van de leiders der *Christian Endeavor Meetings*, die in een van de grootste Hollandsche stadsgemeenten in Michigan gedurende 1900 gehouden zullen worden. Deze samenkomsten worden elke week gehouden Beurtelings moet één der leden op de vergadering een onderwerp inleiden; de spreker is dan tevens leider van die samenkomst.

Van de 51 vergaderingen zullen er drie geleid worden door een predikant, zes door kerkeraadsleden, vier door getrouwde mannen, vier door getrouwde vrouwen. Voor de overige 34 vergaderingen worden al te maal jongedochters als spreeksters opgegeven.

Ds. de Jong noemt het sprekende cijfers, dat van de 51 spreekbeurten 17 door getrouwde personen (onder deze zijn nog 3 vrouwen) waargenomen worden en de overige voor „young ladies" zijn, terwijl geen enkele jongeling bekwaam of gewillig is voor een enkelen avond in geheel het jaar als spreker en leider op te treden.

Te recht vraagt hij: „Zou de Christelijke Endeavor beweging soms ook oorzaak kunnen zijn van dit en andere „eigenaardige verschijnselen in het kerkelijk leven?"

De schaduwzijde of liever het gevaar voor de kerk en het kerkelijk leven, dat uit de velerlei vereenigingen voortvloeit, is niet gering te schatten. Dit moge onder ons nog zoo groot niet zijn als in Amerika, toch moeten wij er op letten. Ook onder ons is dit gevaar meer dan denkbeeldig.

Duitschland. Ds. Hillmann te Hamburg afgezet. Deze predikant is uit zijn ambt ontzet, omdat hij van socialistische gevoelens beschuldigd wordt. De afgezette schrijft daarvan zelf het volgende:

„Men had het er tot hier op toegelegd mij stil te laten verdwijnen. Om drie redenen heb ik mij daartegen verzet. 1. Ter wille van de zaak zelve. Wat zouden de arbeiders van den predikant gezegd hebben, als hij eerst om des gewetens wil voor hen optrad en daarna ter wille van het geld den mond hield. 2. Ter wille van mij zelven. Wanneer mijne zaak niet openbaar wordt, ben ik steeds in het geheim afgezet en zal men altijd in het geheim zeggen: „wij hebben hem als sociaal-democraat uitgeworpen." 3. Ter wille van de gemeente alhier, die verloren is, wanneer zij aan de stelling vasthoudt: „De predikant, die in zijne leer in tegenspraak komt met de groote vertegenwoordiging der gemeente, moet wijken.

„Ik ben sedert Januari 1899 in deze gemeente, en heb tot hiertoe het sociale vraagstuk niet ter sprake gebracht, omdat ik tot niets aanleiding wilde geven. Op Nieuwjaarsdag werd overal een terugblik op het verledene, inzonderheid op het lot van het Duitsche volk gegeven. Toen moest ik spreken. Ik prees in de eerste plaats wat in de scheidende eeuw was verkregen, en wees toen op hetgeen zij ons naliet: de sociale en godsdienstige vraagstukken. Bij de behandeling van het sociale vraagstuk vergeleek ik de wisseling van deze eeuw met die voor honderd jaren: toen een vooruitdringen van den middenstand, nu van den arbeidersstand. In beide bewegingen is veel ophitsing en fanatisme, maar hare stroomingen gaan in den grond uit van Hem, die het verlangen in de wereld gebracht heeft, over wiens kribbe de engelen zongen, van het heil, dat al den volke wezen zal. Als wij het sociale vraagstuk oplossen zonder Christus en zonder den Vader, dan blijft slechts het natuurrecht van den sterkere over, dus schaamtelooze winzucht, nederwerpen met de bajonet. Dat moge gelukken, maar wee dan onze kinderen en kleinkinderen. De oude wereld was groot en schoon gelijk de onze, maar zij was op slaven gebouwd en stortte reddeloos ineen. Het Spaansche rijk, Engeland in Zuid-Afrika. De slotsom is: achter de natuur steekt iets, dat wraak brengt, wanneer wij slechts de natuur volgen. Wij stellen Christus op den achtergrond, die wel geen technische plannen gegeven heeft, op wien geen partij zich uitsluitend beroepen kan, maar die voor zijne broeders stierf.

„Op deze preek volgde de eisch, dat ik nooit weer een sociaal onderwerp op den kansel bespreken mocht. Ik had reeds een andere preek klaar, die van het sociale niet repte, maar die wilde ik nu niet houden. Daarom toonde ik den volgenden Zondag aan, hoe Christus en de Profeten en de eerste Christengemeente „bijna letwat partijdig" voor de armen en tegen de rijken opkomen.

„Hierop ben ik afgezet. Toch hebben twee rechters, een schoolopziener en één hooge ambtenaar geprotesteerd, en zijn krachtig voor mij opgetreden. Evenzoo mannen en vrouwen uit verschillende standen, ook uit den grooten koopmansstand. Maar de meerderheid van de vertegenwoordiging der gemeente is door een hier in Hamburg welbekenden heer voor mijne afzetting gewonnen, omdat die heer op grond van de beide genoemde preeken beweerde, dat ik sociaal-democraat ben, hoewel er geen dwazer bewering is."

De afzetting van een predikant op deze gronden schijnt ons vreemd. Misschien hooren wij later meer.

SCHOLTEN.

Uit de Protestantsche kerk te Oran in Algiers meldt een Fransch Zondagsblad het volgende bericht, dat heel gewoon is, en toch nogal leerrijken inhoud bevat, zoowel wat kerkmuziek als de harmoniums betreft. — „De predikant Brunet heeft zich laten leiden door de vermaning van den Apostel Paulus aan de Ephesiërs, 5 : 19 en 20, om ons den gewichtigen invloed te herinneren, dien godsdienstig gezang en muziek alle eeuwen door gehad heeft, van het aloude tijdperk van Koning David af tot op onze dagen. Dit nieuwe instrument, dat voortaan het gezang onzer liederen zal vergezellen, voorstellende, vermaande hij ons om dit machtige middel tot stichting noch in het gezin noch in den openbaren godsdienst te verzuimen.

„Het orgel in de kerk van Oran is geen banaal orgel; het is zelfs volstrekt eenig in zijn soort, en heeft niets gemeens met de Amerikaansche harmoniums, die, zonder zich te geneeren, onwettig den schoonen naam van orgel zich toekenden. Ons orgel, dat in alles een waarlijk kerk- en pijp-orgel is, waarin alle pijpen spreken, beslaat niet meer plaats dan een groot models harmonium, behalve de 4 meters hoogte. Het heeft een transpozitenr en een hefboom voor den trapper; maar door middel van twee pedalen kan de organist desnoods zelf de blaasbalg laten werken, dat een uitstekend gemak is." — Er zijn er meer zulke, zouden wij er bijvoegen.

—

Sedert de aanhechting der voorsteden is New-York na Londen de grootste stad der wereld, en bevatte volgens het rapport van de Gezondheidscommissie in Juni 1899 3,550053 inwoners. N.l. Manhattan 1,953576, Bronx 163,537, Brooklyn 1,231541, Queens 134,139 en Richmond 67,220.

—

Men berekent, dat in 1899 *tien duizend* zelfmoorden hebben plaats gehad in Frankrijk.

—

Een predikant te Langnau, behoorende tot de Bernsche geestelijkheid, heeft in een afzonderlijke plechtigheid, aannemelingen aan het Avondmaal ontvangen, die niet door den officieelen leeraar der plaats waren gecatechizeerd. De Kerspelraad van Langnau weigerde echter deze jonge menschen als lidmaten der Nationale kerk te beschouwen, zich grondende op het reglement aangaande kerken, die niet door het gouvernement erkend zijn. De vigeerende kerkelijke wet laat echter het „burgerrecht" in de staatskerk niet afhangen van den doop, noch van de bevestiging als lidmaat. Allen, die op de burgerlijke registers voorkomen, die de kerkelijke belasting betalen en verklaren zich aan de Protestantsche belijdenis te houden, zijn rechtens leden der Nationale kerk, hetzij gedoopt of niet, bevestigd of niet, avondmaalgangers of niet, geloovigen of vrij-denkers, bezoekers van den „officieelen" godsdienst of bijwoners der Methodistische bijeenkomsten, menschen van goede zede en leven, of gestraften der justitie. Men mag dezen toestand beklagen, maar zoolang die wettig is, moet men dien dulden en er zich aan onderwerpen, — zoo dacht althans de Synodale Raad van Bern. Omdat men de Evangelischen het recht weigerde om de kerk aan de uiterste linkerzijde lidmaten af te zetten, kon men de liberalen ook niet de macht toestaan, om afsnijdingen aan de uiterste rechterzijde te bewerkstelligen. — Nergens en nimmer wordt er zoo gebroddeld en gemodderd als in de staatskerken, bewijst ook dit feit weêr.

—

Er wordt veel gesproken van een anti-alkoholisch serum, waarmede men dranklijders kan inenten, en waardoor zij een onverwinbaren afkeer van spiritualia krijgen. Het serum is eerst toegepast op een .... paard, dat langzamerhand gealkoholizeerd was.

—

Volgens de *Christian* is het verblijdend te vernemen, dat de talrijke exemplaren van den Bijbel, die kapitein Dreyfus toegezonden werden, wel zijne aandacht getrokken hebben. Een bezoeker zag onlangs op de tafel van den officier een Bijbel, waarin vrienden passages hadden onderstreept, die toepasselijk waren op zijn toestand. Anderen hadden op verzoek van mevrouw Dreyfus zekere teksten overgeschreven, die zij bijzonder treffend vond. Velen stellen zeer groot belang in dezen merkwaardigen man en worden ook aangemoedigd in hun pogingen en gebed om Dreyfus den Messias te leeren kennen, die gekomen is tot de zijnen en de zijnen hebben hem niet aangenomen. Opdat hij Hem aanneme en zijn lijden en zijn geschiedenis alzoo een middel mocht worden tot heil zijner ziel en van velen zijner stamverwanten.

—

De Vrije kerk te Marseille leidde zichzelve onlangs eene week van zelfverloochening op, die 177 francs opbracht. Men vond in de doos, waarin de offergiften der leden gelegd waren, eene aanzienlijke som gelds met deze verklarende woorden. „Ik had eenige kleinoodiën, die ik bewaarde als souvenir van mijn welbeminden en diepbetreurden echtgenoot. God heeft mij echter de gedachte gegeven, om ze Hem te offeren voor de bevordering van zijn Koninkrijk, en ik heb gemeend, dat dit de beste wijze was om de nagedachtenis te eeren van hem, die nu niet meer met mij is."

—

Den predikant van Sedan, Goulden, werd bij zijn 30-jarigen arbeid aldaar door zijn gemeente een medaille vereerd met een gedenkschrift, waarin vooral op twee daden gewezen werd. Zijn zelfopofferende hulp te Amiens bij de cholera-epidemie in 1865, en zijn vaderlandsliefde, toen hij in 1870 onder het geschut van den vijand zijne kerk inrichtte tot de eenige ambulance, die daar toen was.

Gereformeerd Traktaat-Genootschap »FILIPPUS".

EEN VREEMD VERSCHIJNSEL.

Reeds onderscheidene malen kwam ons dezer dagen een advertentie onder de oogen, waarin boekwerken werden aangekondigd voor „nieuwe leden der Christelijke gemeente."

„Hoe is het nu" vroegen we ons zelf af; „wat moeten die toch met boekwerken doen?" Immers nieuwe leden der Christelijke gemeente zijn in ons land doorgaans pas geborene kindertjes van Christelijke ouders; en die toch kunnen van geen boek nog gebruik maken.

Of zijn wellicht bedoeld menschen, die pas belijdenis des geloofs hebben afgelegd; of, zooals het in menigen kring gansch ten onrechte genoemd wordt, die pas „aangenomen zijn;" maar dat zijn geen nieuwe leden der Christelijke gemeente. Want toen die menschen als kinderen ten doop werden gehouden, hebben hunne ouders aangaande hen beleden, dat zij in Christus geheiligd waren, en daarom — let wel — *als leden der gemeente* behooren gedoopt te wezen.

Zij werden dus als leden der gemeente geboren, en moesten daarom als leden den Heiligen Doop ontvangen. Maar dan spreekt het ook van zelf, dat zij bij het afleggen van belijdenis niet meer leden kunnen worden; maar eenvoudig toegang vragen tot des Heeren heilig Avondmaal, en beloven overeenkomstig hun Doop te wandelen.

Is 't volstrekt noodig, dat wij omtrent deze dingen een helder begrip hebben, wij mogen het als een voorrecht rekenen, dat „Filippus" zich ook ten doel stelt om over de geopenbaarde waarheid het rechte licht te verspreiden.

Hij is niet tevreden met slechts algemeene waarheden te verspreiden; maar het is hem te doen om aangaande de leer van het genade-verbond een juiste voorstelling te geven; overtuigd als hij is, dat er op dit gebied nog zoo legio dwaalbegrippen heerschen.

Daarom moesten alle voorstanders van de Gereformeerde leer, in welke kerk of kerk-genootschap zij zich ook bevinden, de pogingen van dezen „Filippus" steunen.

Een ijver moest er bestaan om als lid zich te laten inschrijven, of, in elk geval om de gratis-verspreiding te helpen bevorderen.

Socialisme en Anarchisme doen ook wel hun best, om mede door de pers, hun kwaad zaad te strooien; maar moeten we dan niet hoognoodig ons volk een tegengif bieden, opdat de kanker van on- en bijgeloof niet ongebreideld voortwoekeren.

Helpe daarom een ieder, die helpen kan, dat het schoone doel, hetwelk „Filippus" zich heeft voorgesteld, hoe langer hoe meer worde bereikt.

Voor nog geen twee centen in de week kan men zich als lid laten inschrijven; en voor een weinig gelds ontvangt men vele traktaatjes, die onder den zegen des Heeren, vrucht voor de eeuwigheid kunnen afwerpen.

Laten wij derhalve mede-arbeiden, dat een verkeerde Schriftbeschouwing zooveel mogelijk worde bestreden; en dat het evangelie des Koninkrijks ook door middel van traktaatjes alom worde gepredikt.

E. KROPVELD.

Waddingsveen, April 1900.

—

De Algemeene Vergadering van „Filippus" zal D. V. gehouden worden te Zaandam, *Donderdag* 7 *Juni* 1900 (in de Pinksterweek.)

Voorstellen en vragen worden bij ondergeteekende ingewacht *vóór* 12 *Mei a.s.* (zie Art. 14 der Statuten.)

Afgevaardigden van Afdeelingen en Corporaties wordt de helft der reiskosten vergoed, berekend naar 3e klasse spoor of 2e kajuit stoomboot.

Namens het Bestuur,
J. TER BORG, *Secr.*

Wolvega, 17 April 1900.

—

Scheurkalenders in de Kazerne.

Door N. A. Buning, Onstwedde: v/d. Geref. Jongelingsv. . . f 1,00

Van Mevrouw Douairière L. C. Quarles van Uffordt-Willink van Collen, 's-Gravenhage. . . . . f 5,00

Van Freule Trip van Zoutlandt, id. f 3,00

Van den WEd. heer P. Dregmans, Axel. . . . . f 2,50

Door Mej. E. Loois, Pernis: v d. Chr. Jonged. v. „Dient elkander door de liefde" . . . . . f 2,50

Door H. Salomons Kzn. Gasselter-Nijveen: gevonden in 't kerkzakje. . f 10,00

Door L. Salomons Hzn. idem v/d. Geref. Jongelingsv. „Bidt en werkt" f 2,50

Ziet! hoe al deze gaven weer getuigen van groote belangstelling in het heil van den soldaat; en des te meer stemmen ze ons tot blijdschap en dankzegging, wijl wij schier al de namen, die op dit lijstje voorkomen, reeds meermalen hebben kunnen inschrijven. Vooral in Gasselter-Nijeveen schijnen warme Zendingsvrienden te zitten; nademaal ons van daar reeds vele giften zijn gezonden.

Moge Israëls God het alles met zijnen onmisbaren zegen bekronen!

E. KROPVELD.

Waddingsveen, 13 April 1900.

P. S. Na 30 APRIL is D. V. ons adres te Rijswijk bij den Haag.

„EFFATHA".

Giften over 1899 voor de Noodkas van „Effatha" ingekomen.

C. R. te M. f 2,50, diversen door L. C. Oranje f 40,18, X. Y. Z. te Z. f 3, Mej. J. v. D. te J. bijeenverz. centen f 35, Mej. A. P. te 's-H. f 1, G. R. te N. f 1,75, C. v. E. te E. f 1, door Mej. J. v. D. van S. W. te St. J. f 3, J. v. H. te H. f 1, gevonden in het kerkz. te R. en K. d Ds. H. v d. V. f 1, Mej. E. R. te Z. f 5, Jonged.-verg. „Martha" te Z. f 2,50, N. N. te Z. f 1,50, F. B. f 1, A. v. A. te N. f 25, bijeenverz. door Diac. te O. (F.) d. Ds. R. f 27,50, M. te A. d. G. f 10, Ds. Ph. Sl. te B. f 25.

—

Giften ingekomen voor de Vereeniging „Effatha".

1 *October* 1899—1 *Februari* 1900.

Voor het op te richten Blindeninstituut van F. G. Bzn. te K. d. Prof. L. f 100, Vr. W. te V. d. Ds. R. H. V. f 2,50, Diac. Ger. kerk G. d. a. d. V. f 5, Legaat V. te L. d. J. H. O. f 200, Wed. W. te B. door Mej. M. G. f 1, Wed. B. d. id. f 0,50, J. L. E. te B. d. id. f 1, T. O. te id. d. id. f 0,50, H. v. D. te id. d. id. f 0,50, A. D. te id. d. id. f 0,25, J. W. te id. d. id. f 0,50. Uit het busje van S. D. te K. a/d R. d. Ds. W. f 0,26⁵, id. P. v. d. G. d. id. f 1,18⁵, id. W. K. te id. d. id. f 0,65⁵, id. A. v. d. J. te id. d. id. f 0,91, gev. in de Uniecoll. te W. d. K. K. f 2, N. N. te A. d. W. M. f 2,50, D. K. te A. d. id. f 1, W. K. te K. d. J. A. K. f 1, J. S. te id. d i. f 0,50, E. S. te ten P. d. id. f 0,50, W. S. ten H. d. id. f 0,50, P. N. te W. d. id. f 0,50, Diac. te A. van N. N. d. Gr. f 5, N. N. te K. d. H. E. f 1,50. Coll. te W. spreekb. Ds. F. Z. f 7,07⁵, id. d. id. te N. f 11,86, id. d. id. te N. f 5,01, id. d. id. te V. f 15,68⁵, id. d. id. te W. f 6,10, diversen te D. d. L. M. Str. f 12, Diac. Ger. kerk te G. f 5, div. te A. door Mej. K. M. J. O. f 1,75, 1/2 coll. Ger. kerk te B. d. H. R. K. f 10,57, coll. Ger. kerk te N. V. d. Ds. J. D. f 14,84, Diac. Geref. kerk te S. (A.) d. Mej. A. R. G. f 2,50, Ds. v. d. Br. d. id. f 1, Mej. A. v. d. Br. d. id. f 0,50, uit het busje fam. Schr. d. id. f 3, busje Mej. C. K d. id. f 1,50, N. N. te M. d. H. de H. f 2, Diac. Ger. kerk te S. d. H. E. f 3, coll. der Ger. kerk K. a/d R. d. P. v. d. G. f 11,05, Mej. H. H. te P. d. Mej. E. L. f 1, 1/2 coll. Ger. kerk te H. d. L. v. V. f 5,58, coll. Ger. kerk te L. d. D. G. f 7,20, Mej. A. v. A. f 1, coll. Ger. kerk te W. d. J. T. B. f 7,07, coll. id. te S. d. P. de G. f 3,40, P. J. S. te A. d. J. H. O. f 1, coll. Ger. kerk te E. d. E. L. f 10,37⁵, uit de catechisatieb. van Ds. G. te S. d. Mej. A. G. f 2,34, Mej. M. te R. d. P. B. f 1,50, Diac. Ger. kerk te Z. d. P. v. W. f 10, Diac. Ger. kerk te E. d. R. Z. f 20. Coll. Ger. kerk te Zw. d. H. W. f 32,30, id. te W. d. H. R. f 8,06, Jonged.-verg. Bidt en werkt te S. f 3, coll. Ger. kerk te Z. d. Mej. H. W. B. f 11,42⁵.

Bij L. C. Oranje nog ingekomen:

Coll. Ger. kerk te E. f 8,58, busje Zondagavondgez. bij H. A. R. te M. f 2,65,, busje J. H. te G. f 7,50, verz. op de bruiloft van v. d. H. te D. f 3, busje M. M. te D. f 5,46, busje N. v. M. te D. f 7,06⁵, Mevr. de Wed. V. te L. f 5, gev. kerkz. Ger. kerk te M. f 25, Wed. V. de D. f 1, Wed. R. te S. f 5, Mej. L. B. te R. f 1, door L. W. v. G. busjes no. 25 en 61 en C. te L. f 4, busje C. v. M. te D. 14,42⁵, Wed. E. te D. f 2,50, D. V. te H. f 5, busje N. v. M. te D. f 9,68, Mej. N. N. te R. f 1, Zendingv. der Jongelingverg. „Samuel" te D. f 5, Gez. S. te A. f 2,50, Damesverg. „Wees een Zegen" te H f 3,28⁵ coll. Kerstfeest Zondagsch. te S. d. A. v. W. f 6, Jonged.-verg. te L. d. Mej. Schoemakers f 1,50, Ger. kerk te O. en N. W d. Ds. B. f 6,68, ged. coll. Ger. kerk te N. f 4.

Ingezonden.

Geachte Hoofdredacteur!

Mag ik u wel vriendelijk verzoeken om in het e.v. nummer van *de Bazuin* meê te deelen, dat men onder „*H.*" „*S.*", voorkomende onder het schrijven „aan den Begunstiger van de Vereeniging voor Hooger Onderwijs op Gereformeerden grondslag", *niet* te verstaan heeft *Hania* uit *Steenwijk*.

Blijkens een ontvangen schrijven is die gedachte reeds bij iemand, die een zeer speurenden geest heeft, opgekomen, en daarom zou ik gaarne bekend willen hebben, dat ik *H.* te *S. niet* ben. Daarmede spreek ik niet uit, dat ik 't met het schrijven van *H.* uit *S.* niet eens ben, en evenmin dat ik het wel eens met hem ben; ik laat mij daarover door dit schrijven geenszins uit; het is mij om niets anders te doen met dit briefje, dan om dit eene, dat men wete: H. te S. is niet

Uw dw.,
HANIA te *Steenwijk*.

11 April 1900.

Boekaankondiging.

Christendom en Cultuur. Eene lezing door P. Biesterveld, Hoogleeraar aan de Theol. School. Kampen, J. H. Kok, 1900.

Deze lezing werd in den winter van 1897 door Prof. Biesterveld op onderscheidene plaatsen in ons land uitgesproken en wordt thans naar veler wensch in het licht gegeven.

De rede schetst de beteekenis, welke het Christendom heeft voor de cultuur, dat is voor de onderwerping en beheersching der aarde, in tegenstelling vooral met de Heidensche en moderne richtingen, die wel dwepen met cultuur maar feitelijk haar ondermijnen en vernietigen. Aan de rede viel bij het hooren eene goede ontvangst ten deel, en zij zal deze zeker ook vinden als ze gelezen wordt. BAVINCK.

ADVERTENTIEN.

Ondertrouwd:
NICOLAAS DIEMER,
Pred. te Munnekezijl,
EN
GEERTRUIDA MARIA HAUST.
MUNNEKEZIJL, AMSTERDAM, 12 April 1900.

Voor de vele blijken en bewijzen van belangstelling en vriendschap op ons **vijf-en-twintig-jarig Huwelijksfeest** ondervonden, betuigen ondergeteekenden langs dezen weg hunnen hartelijken ***DANK.***

H. POPPEN,
Echtgenoot en Kinderen.

SCHOONEBEEK,
17 April 1900.

De ondergeteekende betuigt bij dezen zijn innigen **dank**, voor de vele blijken van deelneming, ondervonden bij de herdenking van zijn ***25-jarige Evangeliebediening.***

R. HULS.

NIEUW-AMSTERDAM,
18 April 1900

SOLI DEO GLORIA!
Onze geliefde Ouders
Egbert Jan Fiechter
EN
Willemiena Bosch
hopen D. V. den 29en April a.s. hunne ***vijf-en-twintigjarige Echtvereeniging*** te herdenken.

Hunne dankbare Kinderen,
AALTJEN.
MARIA CATHARINA.
JOHANNA GERHERDA.
JOHANNA WOLTERA.

HATTEM,
April 1900.

Heden overleed zacht en kalm, in de hope des eeuwigen levens, onze geliefde Moeder, Behuwd- en Grootmoeder de Weduwe
J. TH. VAN SLOOTEN,
in den gezegenden ouderdom van ruim 83 jaar

Uit aller naam,
J. RODENHUIS.

SNEEK,
10 April 1900.

Heden overleed te Heusden onze lieve Moeder, Behuwd- en Grootmoeder, Mevrouw
ADRIANA VAN ANDEL-
DE BIE,
in den ouderdom van bijna 72 jaar.

E. P. VAN ANDEL.
M. VAN ANDEL—VAN ANDEL.
A. VAN ANDEL.
J. VAN ANDEL.

'S-GRAVENHAGE,
11 April 1900.

Heden overleed in den ouderdom van 68 jaren, onze geliefde Vader en Behuwdvader
H. KUILMAN,
in leven Ouderling der Ger. gemeente

Vast was zijn geloof in zijnen Heer en Heiland en mitsdien zijn heengaan in vrede. Dit te weten geeft ons troost en kracht om het smartelijk verlies met gelatenheid te dragen.

Mede namens Kinderen en Behuwdkinderen,
JANNA LUCHTENBORG
Wed. H. KUILMAN.

OUDE-PEKELA,
16 April 1900.

Het heeft den Heere behaagd heden tot zich te nemen onzen hooggeachten Broeder
H. KUILMAN,
in den ouderdom van bijna 68 jaar.

Vele jaren heeft hij onze gemeente getrouw en naarstig gediend, eerst als Diaken en nu in den laatsten tijd als Ouderling.

Wij gevoelen zijn gemis; maar het is ons een troost te weten, dat hij de eeuwige ruste is ingegaan.

Namens den Kerkraad,
F. G. PETERSEN, *Voorz.*
H. J. DE BOER, *Scriba.*

OUDE-PEKELA,
16 April 1900.

Bij **D. DONNER** te **Leiden** is verschenen:
Jacques Le Fèvre d'Etaples,
VOORGANGER VAN CALVIJN.
EENE STUDIE
DOOR
C. VAN PROOSDIJ,
V. D. M. te Amsterdam.
Met portret.
Prijs ingenaaid . . . . ***f 0,65.***

Bij **D. DONNER** te **Leiden** is verschenen:
JOHANNES' EVANGELIE
aan de Gemeente toegelicht
DOOR
Ds. J. VAN ANDEL.
Prijs ingenaaid ***f 2,75.*** Geb. ***f 3,25.***

Bij den uitgever **G. F. CALLENBACH** te **Nijkerk** is verschenen:
Kinderen huns tijds.
EEN BOEK ZONDER NAMEN EN JAARTALLEN
door A. J. HOOGENBIRK.
Tweede druk.
Geïllustreerd door H. J. WOLTER.
Prijs ing. *f* **1,50**; geb. *f* **1,90**

Een veelbesproken boek, waarvan de aanzienlijke oplage in zeer korten tijd was uitverkocht.

Over weinig boeken werd bij de verschijning zóóveel en zóó verschillend geschreven en gesproken.

Men leze dit boek, dat zeer zeker onder de *boeken van beteekenis* mag gerangschikt worden.

TE KOOP
voor bijlliken prijs een zeer groote
AMERIKAANSCHE KACHEL,
zeer geschikt voor groote zaal of kleine kerk. Te bevragen onder motto ***„Helios"*** aan den Uitgever van *de Bazuin* te KAMPEN.

BOEKVERKOOPING
door en ten huize van den Boekh. P. BEIJER te GRONINGEN, den ***25 April*** en volgende dagen, waaronder belangrijke ***theologische werken,*** de bibliotheek van een Emeritus predikant en van anderen, volgens ***Catalogus compl. à 25 cent;*** het theologische gedeelte met oude en nieuwe letterkunde afzonderlijk ***gratis*** te ontbieden.

Voor een volgende ***verkooping*** worden ***bibliotheken*** en ***partijen boeken*** in ontvangst genomen.

Groningen, **P. BEIJER.**

Is verschenen bij FISSCHER Boekhandel UTRECHT:
Salomo's Hooglied 2e deel.
ELF LEERREDENEN over het vierde, vijfde en zesde hoofdstuk, van Ds. H. HOEKSTRA te ARNHEM.
Prijs ***f 1,50,*** in linnenband ***f 1,80.***
Na ontvangst van postwissel franco toezending.

KERKELIJK HANDBOEKJE.
Zijnde een kort uittreksel van de voornaamste acten der Nationale en Provintiale Synoden, betrekkelijk de zuiverheid der Leere, rust der Kerke, enz.
ALSMEDE
De Post-acta of nahandelingen van het Nationale Synode van Dordrecht, gehouden in de jaren 1618 en 1619.
Zeer dienstig en noodig voor Predikanten en Kerkeraden.

—

Dit voor alle Kerkeraadsleden zoo nuttig ***Handboekje*** is 340 bladz. groot en kost slechts ***f 1,25,*** geborden in heel linnen band ***f 1,65.***
Uitgave van ZALSMAN te KAMPEN.
Alle Boekh. nemen bestellingen aan.

Bij den uitgever **G. F. CALLENBACH** te **Nijkerk** is verschenen:
Thomas Carlyle
DOOR
Dr. F. van Gheel Gildemeester.
Prijs ing. *f* **1,50**; geb. *f* **1 90**

Ieder kent den naam van Thomas Carlyle; menigeen ook niet veel meer. In bovengenoemd boek gaat de schrijver Carlyle's leven na, en tracht diens werken te doen begrijpen door hen, die iets meer willen leeren kennen van dezen profeet der negentiende eeuw.

Boek- en Handelsdrukkerij
VAN DE
Uitgeversmaatschappij »DE VECHT"
Breukelen. Direct. P. MOBACH.
(Uitgave van het Geref. Traktaatgenootschap »FILIPPUS")
Beveelt zich beleefd aan voor de levering van alle voorkomende Drukwerken.
Fraai werk. Vlugge bediening.
Concurreerende prijzen.

T. SLAGTER te KOLLUM debiteert met succes:
GERARD GALAMA.
Ernst en Humor.
Christ. Voordrachten, Samenspraken en Zangstukjes
op **groene, koperen, zilveren** en **gouden bruiloften.**
170 bladz. f 1.—.

DE KAMPER
BOEK- EN STEENDRUKKERIJ
van ZALSMAN
is het ***beste adres*** voor ***alle soorten drukwerk.***
Rekeningen, nota's, kwitanties, briefhoofden, briefkaarten, enveloppes, adviesbriefkaarten, naamkaartjes, wissels, circulaires, programma's enz. enz. worden net, vlug en goedkoop franco geleverd door het geheele rijk

Bij den uitgever **G. F. CALLENBACH** te **Nijkerk** is verschenen:
Een Schipbreukeling
door G. C. HOOGEWERFF.
Tweede druk.
Met 8 illustraties.
Prijs ing. *f* **0,90**; geb. *f* **1,25**

Door vele bladen werd dit boek gelijk gesteld met, door sommige zelfs hooger genoemd dan de bekende jongensboeken van FARRAR. In ieder geval is het aantrekkelijk dat dit verhaal niet in den vreemde, maar op Nederlandschen bodem handelt.

Men geve het iederen Nederlandschen jongen in handen.

Bij den uitgever A. GEZELLE MEERBURG te *Heusden* verschijnt elke maand:
Wat zegt de Schrift?
Maandblad tot bevordering van het rechte lezen en uitleggen van Gods Woord,
onder redactie van Prof. **L. LINDEBOOM**, Hoogleeraar a/d Theol School te *Kampen*.

Elk No. bevat 16 bladz. van 2 kolommen, in royaal 8o formaat, en is voorzien van een omslag. Bij No. 12 wordt gratis een stevige omslag met register toegezonden.

Reeds 3 No's. zijn verschenen.

De prijs is slechts *f* **1,50** per jaar, franco per post. Men kan inteekening zenden rechtstreeks aan den uitgever, en ook door een solieden boekhandelaar.

4 ct. *4 ct.*
Bij ZALSMAN te *Kampen* verscheen:
Eenige korte vragen
VOOR DE
kleine kinderen
DOOR
JACOBUS BORSTIUS
IN LESSEN VERDEELD, DIE MET OPSCHRIFTEN ZIJN VOORZIEN
DOOR
O. C. DOORNBOS.
Deze uitgave, op goed papier met duidelijke letter gedrukt, kost
niet meer dan 4 cent,
Een ex. ter kennismaking wordt op verzoek terstond franco toegezonden.
4 ct. *4 ct.*

Bij den uitgever **G. F. CALLENBACH** te **Nijkerk** is verschenen:
de **tweede druk** van
BETER DAN ROBIJNEN
DOOR
DR. A. J. TH. JONKER.
Prijs ing. *f* **1,—**; geb. *f* **1,40.**

Dat van dit boek in zoo korten tijd een tweede druk noodig bleek zal wel niemand verwonderen. Dr. Jonkers beeldrijke, forsche, doordringende stijl — maar meer nog misschien des schrijvers diepe blik en meevoelende ziel nemen den lezer geheel in.

Er gaat kracht uit van dit boek.

GEREFORMEERD GYMNASIUM, te Amsterdam.

Sedert de laatste opgave ontving de Vereeniging voor Voorbereidend Universitair Onderwijs de volgende giften:

DELFT, D. S. f 1; H. S. f 1; H. J. K. f 1; L d. B. f 2,50; H. A. K. f 1; S. E. f 1; N. N. f 1; J. K f 0,50; A. K. f 1; J. H. f 1; A. v. d. W. f 1; S. v. d. B. f 1; A. K. f 2; P. L. f 1; H. B f 1; Ds. G. W. f 1; L S. f 2; J. v. d. B. f 1; Mej. A. K. f 1; Mej. J. J. V. f 1; Mej. V f 0,50. BAAMBRUGGE, W. V. Wz. f 1,50; P. v. B. f 2,50; Ds. J. D. H.; f 2,50; S. K. f 1; C. S. W. f 1. A. G. f 0,50 H. v. d. L. f 1,50; Mej. J. v. K. f 1. VREESLAND, f S G. f 1; J. d. G. f 1; M B. v. R f 1; Wed. J. d. B. f 3. LOENEN a. d. VECHT, G. K. f 1; M. A. S Kz. f 1; L. V. f 1; H. v. W. f 1. HILVERSUM, E. F. H. W. f 1; J. M. f 1; C. v. G. f 1; J. W. D f 1. ACHTTIENHOVEN, J. H. d W. M. f 5; N. B. f 0,50. MAARTENSDIJK, J. Z f 1; B J. G. f 1; L. v. V. f 0,50; M. R. f 1; A v V. f 1; J. H. f 1. NEDERHORST DEN BERG, H P. f 1; J. M. f 1; G. H. F. f 1; Mej. A. P. f 1; Wed. C. S. f 1. NICHTEVECHT, K. K. v. V. f 0,50; G. v. D. f 0,50; W. C. K. f 1; C. R. f 1; G K. f 2; Wed. A v. d. B. f 1. OVERVEEN, G T U f 1; A. J. d. W. M f 2,50. BREUKELEN, A. O f 1; J. W. d. G f 1; J. R. f 0,50; D. J. F. f 1; N. N. f 1; W. O. f 1,50; O. F. f 5; C. H f 1; J. O. f 1; H. H. f 2,50; K. H. f 1; Wed. H. H. f 2,50: Mej. F. D. v. D. f 1. WEESP, Mej. C. B. f 1; Wed. B. f 1; P. d. R. f 1; D. B f 1; J. R f 0,50; J. G. Cz. f 0,50; J. N. f 1; J. v. K. f 1; N. d. R Bzn. f 0,75; J. S f 1; W. K f 0,50; J. K. f 1; J. C. P f 1; A. V. f 0,50; N. d. R Ozn. f 0,50; C. v. d. B. f 0,50; C. P. d. R. f 1; P. B. f 0,50; J. R. f 0,50; F J. H. G. f 0,50; G. R f 1; F. v. d. M. f 10. BLOEMENDAAL, H. S. f 1; C K. f 2. MUIDEN, P. K. f 1. HAARLEM, J. M. f 1; C. d. H f 1; A. T. f 1; D. H. f 2,50; J. A. R. f 1; H. v. E. f 0,50; J. H C L. f 0,50; Mej A. A. C. K. f 1; Mej. M. f 1. WAARDER, D. V. f 1; G. v. I. f 1; P. B. f 1; C. H. f 1; J. d. K. f 1; P. H. f 0,50; C. H. f 1; G. v. H f 1; D. v. H. f 2,50; D. d. G. f 1. BODEGRAVEN, J. H. f 1; G. d. K. f 1 50; J V. f 0,50; H. S. f 0,50; T. S. f 1; A. S. f 1; C. B. f 2; P. v. d. K. f 1; J. H. v. D. f 1; C. v. d. B. f 1; J. H f 1; C Z. Azn. f 1; Mevr. v. D. d. B. f 1; Wed. J. v. S. f 1; Wed. A d. B f 1; W. O f 1; J. S. f 1. WOERDEN, J B. f 1; P. d. W. f 1. ZWAMMERDAM, P. V. f 1; J. V f 1; J. W. v. D f 1; H. O f 1; Ds. H v. D f 0,50; C. v. M. f 1,50; D. N. f 0,50; W. N. f 0,50 HARMELEN, J. V. f 0,50; Wed. O. f 1.

N. B. Niet vermeld zijn hier de bijdragen, waarover per quitantie wordt beschikt.

Vrije Universiteit.

In dank ontvangen:
Voor de Vereeniging:

Aan Contributiën:

Door den heer H. van Noort te Loosduinen, uit Loosduinen f 75, uit Monster f 17, samen f 92; door het Locaal Comité te Amsterdam f 58,50; van Ds. P. A. Lanting te Andel f 2,50

Aan Collecten: (voor de Theol. faculteit.)

Van de Geref. kerk te Leeuwarden f 35,14½; van idem te Genemuiden f 6; van idem te Zutphen (halve coll.) f 11,20; van idem te De Lier f 12,80; van idem te Kampen f 59,88; van idem te Langeslag f 2,93; van idem te Stad-Vollenhove f 4,18½; van idem te Hoogeveen f 40,57.

Voor de Medische Faculteit:

Door den heer H. van Noort te Loosduinen, van Mr. H. A. v. d. V. f 5. A. v. D f 2. H. v. N f 1, E. F f 1, R. A. F. f 1, samen f 10

Voor het Studiefonds:

Door den heer H. van Noort te Loosduinen, uit de catechisatiebus der Geref. kerk f 8,26½; door Ds. J. J. Berends, drie maandelijksche bijdrage van de Halvestuivers-vereeniging te Maasland f 42.

Voor de Bibliotheek:

Van den schrijver »De Crisis in Zuid-Afrika", door Dr. A. Kuyper; van den schrijver »De Jongelingsvereeniging en de Kerk", door P. Biesterveld.

S. J. SEEFAT,
Hilversum. *Penningmeester.*

Stoomdruk van ZALSMAN te Kampen.